

УДК 352/354:332.122]:327.7(4-672ЄС)

DOI: 10.35432/tisb342025351488

Олег Подковський*аспірант кафедри публічного управління та регіоналістики
Навчально-наукового інституту публічної служби та управління
Національного університету «Одеська політехніка»*<https://orcid.org/0009-0000-7056-3499>

e-mail: podkovskiyy77777@gmail.com

СУЧАСНІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ У КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Стаття присвячена аналізу сучасних механізмів формування регіональної політики в умовах європейської інтеграції. Досліджуються новітні тенденції, виклики та можливості, що виникають для країн-членів ЄС у процесі адаптації національних регіональних політик до вимог Європейського Союзу. Особлива увага приділяється аналізу досвіду країн, що вже пройшли шлях європейської інтеграції, та визначенню основних факторів, які впливають на успішність адаптації регіональних стратегій.

У статті розглядаються особливості інтеграції регіональних політик в рамках ЄС, зокрема, через механізми субсидіарності, координації, а також фінансування через структурні та інвестиційні фонди ЄС. Аналізується роль європейських інститутів у цьому процесі та вивчаються можливості для подальшого вдосконалення регіональної політики в контексті європейських інтеграційних прагнень.

Дослідження показує, що сучасний процес формування регіональної політики є складним і багатоступеневим, адже він включає взаємодію національних, регіональних і європейських рівнів управління. Європейський Союз виступає як важливий каталізатор змін на національному і регіональному рівнях, а система управління ЄС має значний вплив на регіональні політики своїх країн-членів.

Основними інструментами ЄС є політика згуртованості та система фондів, таких як Європейський фонд регіонального розвитку (EFRR) та Європейський соціальний фонд (ESF), які забезпечують фінансування проектів, спрямованих на сталий розвиток, інновації, підвищення рівня життя населення в менш розвинених регіонах.

У статті аналізуються механізми транснаціонального співробітництва між регіонами, інтеграція європейських стратегій і принципів у національні та регіональні стратегії розвитку, а також роль партнерства між різними рівнями управління. Особлива увага приділяється принципу субсидіарності, механізмам спільного управління та системам координації між національними і європейськими органами управління.

Дослідження також розглядає вплив глобальних викликів, таких як зміна клімату та цифрова трансформація, на формування регіональних політик. Аналізуються стратегії, спрямовані на зниження викидів парникових газів, розвиток відновлюваних джерел енергії, покращення енергоефективності, а також розвиток цифрової інфраструктури та просування цифрових технологій.

У статті також розглядаються виклики, що постають перед регіонами в процесі інтеграції, такі як необхідність адаптації національних і регіональних політик до змін на європейському рівні, ефективне використання фінансових ресурсів, а також недостатній рівень адміністративної спроможності на місцевому рівні.

Дослідження завершується оцінкою ефективності механізмів регіональної політики в контексті європейської інтеграції, де основними критеріями є рівень економічного зростання в регіонах, зниження рівня безробіття, підвищення рівня життя населення, а також зменшення соціальних та економічних нерівностей.

Ключові слова: Європейська інтеграція, регіональна політика, механізми формування, субсидіарність, координація, фінансування ЄС, регіональний розвиток, політика згуртованості, транснаціональне співробітництво.

Oleh Podkovskyi

*PhD-student of the Department of Public Administration and Regionalism
ESI of Public Service and Administration, Odesa Polytechnic National University
<https://orcid.org/0009-0000-7056-3499>
e-mail: podkovskiyy77777@gmail.com*

MODERN MECHANISMS FOR FORMING REGIONAL POLICY IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION

The article is devoted to the analysis of modern mechanisms for the formation of regional policy in the context of European integration. The latest trends, challenges and opportunities that arise for EU member states in the process of adapting national regional policies to the requirements of the European Union are studied. Particular attention is paid to the analysis of the experience of countries that have already gone through the path of European integration and to the identification of the main factors that influence the success of the adaptation of regional strategies.

The article examines the features of the integration of regional policies within the EU, in particular, through the mechanisms of subsidiarity, coordination, as well as financing through the EU structural and investment funds. The role of European institutions in this process is analyzed and opportunities for further improvement of regional policy in the context of European integration aspirations are studied.

The study shows that the modern process of regional policy formation is complex and multi-stage, as it includes the interaction of national, regional and European levels of government. The European Union acts as an important catalyst for change at national and regional levels, and the EU governance system has a significant impact on the regional policies of its member states.

The main instruments of the EU are cohesion policy and a system of funds, such as the European Regional Development Fund (ERDF) and the European Social Fund (ESF), which provide financing for projects aimed at sustainable development, innovation, and improving the living standards of the population in less developed regions.

The article analyzes the mechanisms of transnational cooperation between regions, the integration of European strategies and principles into national and regional development strategies, as well as the role of partnerships between different levels of government. Particular attention is paid to the principle of subsidiarity, mechanisms of shared management, and coordination systems between national and European governments.

The study also examines the impact of global challenges, such as climate change and digital transformation, on the formation of regional policies. Strategies aimed at reducing greenhouse gas emissions, developing renewable energy sources, improving energy efficiency, as well as developing digital infrastructure and promoting digital technologies are analyzed.

The article also examines the challenges facing regions in the integration process, such as the need to adapt national and regional policies to changes at the European level, the efficient use of financial resources, and the insufficient level of administrative capacity at the local level.

The study concludes with an assessment of the effectiveness of regional policy mechanisms in the context of European integration, where the main criteria are the level of economic growth in the regions, reducing unemployment, increasing the standard of living of the population, and reducing social and economic inequalities.

Keywords: European integration, regional policy, formation mechanisms, subsidiarity, coordination, EU funding, regional development, cohesion policy, transnational cooperation.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Європейська інтеграція, як складний і багатогранний процес, що охоплює політичні, економічні та соціальні аспекти, має значний вплив на формування внутрішньої політики держав, зокрема, на регіональний рівень управління. Регіональна політика в умовах європейської інтеграції стає не тільки інструментом розвитку окремих територій, але й важливою складовою в стратегічному контексті інтеграційних процесів у Європі. В умовах глобалізації та транскордонної взаємодії, питання адаптації національних регіональних політик до вимог Європейського Союзу набувають особливої актуальності.

Ця стаття присвячена дослідженню сучасних механізмів формування регіональної політики в контексті європейської інтеграції, з акцентом на аналіз новітніх тенденцій, викликів та можливостей, що виникають для держав-учасниць ЄС. Вивчення досвіду країн, що вже пройшли шлях європейської інтеграції, дозволяє визначити основні фактори, які впливають на успішність адаптації регіональних стратегій, а також проаналізувати роль європейських інститутів у цьому процесі.

У ході дослідження також розглядаються особливості інтеграції регіональних політик в рамках ЄС, зокрема, через механізми субсидіарності, координації, а також фінансування через структурні та інвестиційні фонди ЄС. Важливим аспектом є вивчення ролі регіональних органів влади в процесах прийняття рішень на європейському рівні, що дозволяє забезпечити ефективне використання ресурсів і стимулювати сталий розвиток окремих територій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спираються автори. Питання є не досконало дослідженим, проте найбільше цікавилися ним такі вчені, як Лукач Н. М., Давимука С. А., Куйбіда В. С., Федулова Л. І., Ємельяненко Л. М., Снігова О. Ю., Захарченко В. І. та інші.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є аналіз сучасних механізмів формування регіональної політики в умовах європейської інтеграції та виявлення основних тенденцій, які впливають на ефективність цього процесу, а також вивчення можливостей для подальшого вдосконалення регіональної політики в контексті європейських інтеграційних прагнень.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Сучасний процес формування регіональної політики в контексті європейської інтеграції є складним і багатоступеневим, адже він включає взаємодію національних, регіональних і європейських рівнів управління. Оскільки Європейський Союз має розгалужену структуру, що включає органи управління як на наднаціональному, так і на національному рівнях, процеси, що пов'язані з розробкою та впровадженням регіональних політик, є результатом комплексної взаємодії численних акторів і механізмів.

Європейський Союз виступає як важливий каталізатор змін на національному і регіональному рівнях. Система управління ЄС, що включає Європейську Комісію, Раду Європи та Європейський Парламент, має значний вплив на регіональні політики своїх країн-членів, оскільки багато аспектів цих політик мають пряме або непряме відношення до європейських стандартів, законодавства та стратегій розвитку. Одним з основних інструментів ЄС є політика згуртованості, яка має на меті скорочення економічних та соціальних розбіжностей між регіонами Європи через фінансування через структурні та інвестиційні фонди.

Система фондів ЄС надає країнам-членам можливість реалізовувати проекти, спрямовані на сталий розвиток, інновації, підвищення рівня життя населення в менш розвинених регіонах. Ключовими є Європейський фонд регіонального розвитку (ERDF) та Європейський соціальний фонд (ESF), які забезпечують фінансування проектів, що сприяють покращенню інфраструктури, підтримці підприємництва, розвитку людських ресурсів і боротьбі з безробіттям.

Ці фонди також мають важливе значення для регіонів, які стикаються з проблемами економічної та соціальної відсталості, зокрема, в умовах посткризових ситуацій або внаслідок структурних змін в економіках країн. Застосування цих інструментів дозволяє не лише покращувати інфраструктуру, але й здійснювати глибші реформи, що стосуються освітніх і соціальних сфер, що в свою чергу має позитивний вплив на довгостроковий розвиток регіонів.

Політика згуртованості також включає такі механізми, як транснаціональне співробітництво між регіонами, що дозволяє країнам та їх територіям взаємодіяти у вирішенні спільних проблем і розвивати інноваційні проекти. Такі ініціативи часто сприяють вирішенню специфічних регіональних проблем, зокрема у прикордонних регіонах, що відчують вплив сусідніх країн або спільних екологічних чи соціальних викликів [1].

Основним завданням для держав-членів ЄС є інтеграція європейських стратегій і принципів у національні та регіональні стратегії розвитку. Це передбачає не тільки забезпечення гармонізації місцевих політик із загальноєвропейськими стандартами, а й розробку власних ініціатив, що відповідають специфіці кожного регіону. При цьому важливою є інтеграція місцевих органів влади в процеси розробки цих стратегій, оскільки їх здатність до ефективного управління часто визначає успіх впровадження проектів.

Регіональні стратегії розвитку повинні охоплювати широкий спектр питань: від економічної модернізації до соціальної згуртованості та екологічної стійкості. У цьому контексті важливими є інвестиції в людський капітал, зокрема в освіту і професійну підготовку, оскільки вони допомагають підвищити конкурентоспроможність регіонів та знижують рівень безробіття. Крім того, підтримка інновацій, створення сприятливого бізнес-середовища та розвиток інфраструктури мають ключове значення для забезпечення сталого економічного росту на регіональному рівні.

Особливу роль відіграє підтримка інфраструктурних проектів, таких як дорожні мережі, енергетичні системи та цифрові технології. Впровадження європейських стандартів у цих сферах дозволяє регіонам не тільки інтегруватися в єдиний європейський ринок, але й підвищити свою привабливість для інвесторів, що, у свою чергу, сприяє залученню додаткових фінансових ресурсів.

Значну роль у формуванні регіональних політик відіграє партнерство між різними рівнями управління, а також співпраця між регіонами. Це партнерство є основою для розвитку спільних проектів, особливо у тих сферах, де є можливості для створення спільної інфраструктури або виконання великих транскордонних ініціатив. Співпраця між регіонами дозволяє оптимізувати використання ресурсів, вирішувати спільні проблеми та забезпечувати більш ефективну реалізацію європейських стратегій розвитку.

Зокрема, для ефективної реалізації програм у межах політики згуртованості важливим є створення міжрегіональних мереж та платформ для обміну досвідом, а також залучення місцевих органів влади до розробки та управління проектами. Це дозволяє не тільки адаптувати європейські стратегії до конкретних умов, але й забезпечити більшу ефективність їх реалізації, оскільки місцеві органи влади мають кращу обізнаність щодо потреб і проблем своєї території.

Важливим аспектом є розширення участі регіональних органів влади в процесах прийняття рішень на європейському рівні, що дозволить більш точно враховувати місцеві інтереси та потреби. Це сприятиме більш ефективному використанню європейських ресурсів і підвищенню якості життя на місцевому рівні. Регіони повинні активніше залучати інноваційні підходи до вирішення соціальних, економічних та екологічних проблем, а також посилювати свою роль у міжнародних відносинах, що зокрема актуально в контексті зовнішньої політики ЄС [2].

Однією з головних рис сучасної регіональної політики є принцип субсидіарності, відповідно до якого рішення повинні прийматися на найбільш відповідному рівні. Це

дозволяє регіонам мати більше автономії у вирішенні своїх проблем, але при цьому зберігається координація з національними урядами та ЄС. Завдяки цьому механізму, кожна країна-член ЄС зберігає певний рівень самостійності в управлінні регіональними питаннями, при цьому вона зобов'язана враховувати європейські норми та стратегії.

Крім того, важливими є механізми спільного управління, які забезпечують прямий зв'язок між регіональними адміністраціями та Європейською Комісією. Вони дозволяють оптимізувати використання коштів, а також узгоджувати проекти з більш широкими європейськими цілями, такими як сталий розвиток, боротьба зі зміною клімату, розвиток цифрових технологій тощо.

Механізми спільного управління, зокрема у контексті фінансування регіональних проектів через структурні та інвестиційні фонди, створюють систему, де Європейська Комісія не лише надає фінансові ресурси, але й здійснює моніторинг та контроль за ефективністю їх використання. Це забезпечує прозорість процесів, дозволяючи запобігти нецільовому використанню коштів, та гарантує, що фінансовані ініціативи відповідають європейським стандартам і цілям розвитку. Крім того, спільне управління забезпечує тісну взаємодію між різними рівнями влади, що сприяє кращому врахуванню специфіки кожного регіону і підвищує ефективність реалізації проектів.

Системи координації між національними і європейськими органами управління дозволяють значно посилити роль регіонів у визначенні своїх пріоритетів. Регіональні адміністрації мають можливість впливати на загальноєвропейські політики, що дає їм більшу свободу у вирішенні локальних проблем. Так, на рівні ЄС регіони можуть впливати на формування стратегій, таких як політика згуртованості, яка враховує їхні потреби та пропозиції, а також дає змогу адаптувати європейські програми до конкретних регіональних умов.

Місцеві органи влади відіграють ключову роль у впровадженні регіональних політик. Вони мають найкраще розуміння специфіки свого регіону, що дозволяє їм ефективно визначати пріоритети розвитку, залучати громадськість до процесу прийняття рішень і забезпечувати успішну реалізацію проектів. Завдяки політиці субсидіарності, регіони мають можливість безпосередньо співпрацювати з ЄС, що дозволяє їм краще реагувати на зміни та виклики, що постають перед їхніми територіями [3].

Паралельно з цим важливим аспектом є розвиток адміністративних спроможностей місцевих органів влади, що передбачає підвищення кваліфікації державних службовців, інвестиції в управлінські системи та технології. Без належної адміністративної спроможності на місцевому рівні впровадження ефективних регіональних політик і використання фондів ЄС можуть бути значно ускладнені. Тому підтримка адміністративних реформ на місцевому рівні є важливим елементом для успішної інтеграції регіональних політик у загальноєвропейську стратегію.

Регіональна політика ЄС має важливе завдання не лише у межах внутрішньої інтеграції, а й у контексті глобальних викликів. Регіони повинні бути готовими до трансформацій, які виникають внаслідок глобальних тенденцій, таких як зміна клімату, глобалізація, нові технології, демографічні зміни та соціальні нерівності. Відповідно, регіональні стратегії мають включати адаптацію до цих викликів, що вимагає інтеграції інноваційних підходів до управління.

Зокрема, боротьба зі зміною клімату є однією з найбільших глобальних проблем, що має прямий вплив на регіони. Стратегії, спрямовані на зниження викидів парникових газів, розвиток відновлюваних джерел енергії та покращення енергоефективності, повинні бути адаптовані на рівні кожного регіону з урахуванням місцевих умов. Європейська політика в цій сфері передбачає фінансування проектів, які допомагають регіонам адаптуватися до змін клімату і мінімізувати їх негативний вплив.

Крім того, цифрова трансформація також ставить нові завдання для регіонів, оскільки

вона передбачає необхідність розвитку інфраструктури, підтримки підприємств у цифровому середовищі та підготовки робочої сили до нових викликів. Регіональні стратегії повинні включати заходи для стимулювання інновацій, цифрових технологій та стартапів, що допоможе забезпечити економічний розвиток та підвищити конкурентоспроможність регіонів у глобальному контексті.

Європейська інтеграція стимулює постійні зміни в регіональних політиках, оскільки забезпечує нові можливості для взаємодії між державами-членами та їхніми регіонами. Враховуючи нові реалії глобалізації та швидких технологічних змін, необхідно постійно оновлювати стратегії, орієнтуючись на інноваційні моделі розвитку [4].

Одним із найбільших викликів для регіональних політик є забезпечення сталого розвитку в умовах обмежених ресурсів, що вимагає від регіонів пошуку нових моделей економічного зростання, які б поєднували інноваційність, екологічність і соціальну справедливість. У цьому контексті ЄС може відігравати роль координатора, допомагаючи регіонам формулювати стратегії, що відповідають цілям сталого розвитку, включаючи інвестування в екологічно чисті технології, зелену енергетику та інші сфери, що сприяють соціально-економічному розвитку.

Таким чином, принцип субсидіарності і механізми спільного управління створюють ефективний і збалансований механізм для формування регіональних політик в умовах європейської інтеграції. Вони дозволяють забезпечити не лише більшу автономію регіонів, а й сприяють тісній взаємодії з національними та європейськими органами, що є необхідним для досягнення загальноєвропейських цілей та забезпечення сталого розвитку на всіх рівнях управління.

Процес інтеграції регіональних політик у загальноєвропейські стратегії є ключовим для забезпечення гармонійного розвитку всіх територій Європи. Стратегії, такі як «Європейська зелена угода» або «Цифрова трансформація», мають безпосередній вплив на регіональні політики, оскільки вони визначають пріоритети розвитку для всього ЄС і вимагають від регіонів адаптації своїх політик до цих нових викликів. Наприклад, у контексті «Європейської зеленої угоди» кожен регіон мусить працювати над досягненням цілей, пов'язаних із скороченням викидів парникових газів, розвитком відновлюваних джерел енергії та покращенням енергоефективності. Тому важливим є створення і впровадження регіональних планів дій, що відповідають європейським стандартам, але також враховують місцеві умови та потреби.

Важливим аспектом у реалізації «Європейської зеленої угоди» є те, що регіони мають різний рівень розвитку і різні можливості для досягнення поставлених цілей. Це вимагає індивідуального підходу до кожного регіону, де одні можуть мати більше ресурсів для переходу на відновлювану енергетику, тоді як інші потребують додаткової підтримки для модернізації енергетичних систем. Крім того, важливим є розвиток «зелених» інфраструктур, таких як транспортні системи на основі відновлюваних джерел енергії, а також покращення управління відходами та зменшення забруднення навколишнього середовища [5].

Для досягнення цих цілей ЄС підтримує країни через фінансові механізми, такі як «Just Transition Fund» (Фонд справедливих переходів), який надає підтримку тим регіонам, які зазнають найбільших труднощів у переході до екологічно чистих технологій. Цей фонд особливо важливий для промислових регіонів, що мають значну залежність від традиційних форм енергії, таких як вугілля, де переорієнтація економіки вимагає значних інвестицій в інфраструктуру та робочу силу.

Цифрова трансформація є ще однією важливою стратегією, яка активно впливає на розвиток регіональних політик. Стратегії, пов'язані з цифровізацією, включають в себе розвиток цифрових інфраструктур, широкосмугового інтернету, а також просування цифрових технологій у сфері освіти, охорони здоров'я, державного управління та підприємництва. Всі ці напрямки мають безпосередній вплив на регіональний розвиток,

оскільки забезпечення доступу до сучасних технологій є ключовим для економічної та соціальної інтеграції віддалених та сільських територій з міськими регіонами.

Одним із основних завдань є забезпечення рівного доступу до цифрових технологій у всіх регіонах ЄС, включаючи віддалені та сільські території, де інтернет-покриття може бути недостатнім. Програми підтримки цифрової інфраструктури, такі як «Connecting Europe Facility» (CEF), сприяють фінансуванню проєктів з покращення широкосмугового доступу та розвитку інноваційних технологій на рівні регіонів. Завдяки таким ініціативам регіони можуть зменшити цифровий розрив між містами та сільськими територіями, що є важливим для забезпечення рівних можливостей для громадян.

Зокрема, цифрові стратегії вимагають від регіонів адаптації їхніх освітніх та професійних систем до нових технологій, що дозволить створити кваліфіковану робочу силу, здатну працювати з новими інструментами. Це включає як інвестиції в освіту та навчання, так і підтримку підприємств, які хочуть впроваджувати цифрові інновації в своїй діяльності. У свою чергу, ці процеси будуть стимулювати економічне зростання та підвищувати конкурентоспроможність регіонів на європейському та міжнародному рівнях [6].

Хоча інтеграція регіональних політик у загальноєвропейські стратегії надає значні можливості для розвитку, вона також ставить перед регіонами чимало викликів. Один із основних викликів — це необхідність адаптації національних і регіональних політик до змін, що відбуваються на європейському рівні, а також ефективне використання наданих фінансових ресурсів.

По-перше, не всі регіони мають однаковий рівень розвитку, і для деяких з них інтеграція нових європейських стандартів може бути економічно та соціально складною. Тому важливо забезпечити належну підтримку від ЄС, особливо для найбільш вразливих регіонів, які можуть зазнати труднощів у процесі адаптації. Це передбачає надання додаткових фінансових ресурсів, навчальних програм та технічної допомоги.

По-друге, на місцевому рівні часто існує проблема недостатнього рівня адміністративної спроможності та управлінських ресурсів для ефективної реалізації європейських політик. Важливою є не тільки фінансова підтримка, але й розвиток адміністративних і управлінських можливостей на місцях для належної реалізації проєктів. Це включає підвищення кваліфікації місцевих органів влади, поліпшення управлінських процесів і залучення громадськості до процесу прийняття рішень.

Для забезпечення успішної інтеграції регіональних політик у загальноєвропейські стратегії, регіонам необхідно продовжувати вдосконалення своїх управлінських структур, розвивати інфраструктуру та залучати інноваційні підходи до вирішення соціальних, економічних і екологічних проблем. Крім того, важливим є створення механізмів для підтримки співпраці між регіонами, щоб вони могли ділитися досвідом, обмінюватися кращими практиками та взаємодіяти у вирішенні спільних проблем.

Оцінка ефективності механізмів регіональної політики в контексті європейської інтеграції є важливою складовою дослідження. До основних критеріїв ефективності належать: рівень економічного зростання в окремих регіонах, зниження рівня безробіття, підвищення рівня життя населення, а також зменшення соціальних та економічних нерівностей. Крім того, важливою є здатність регіональних органів самостійно реалізовувати політики в межах наданих можливостей та в рамках фінансування ЄС.

Таким чином, важливими аспектами формування ефективної регіональної політики є тісна співпраця між національними урядами, регіональними адміністраціями та європейськими інститутами, а також стратегічне планування, яке відповідає національним та європейським пріоритетам розвитку.

Економічне зростання в окремих регіонах є одним із основних критеріїв оцінки ефективності регіональної політики. Регіони, що отримують підтримку через фонди ЄС, повинні демонструвати позитивні тенденції в економічному розвитку, зокрема через

збільшення інвестицій, розвиток інфраструктури та підвищення конкурентоспроможності місцевої економіки. Однак економічне зростання не завжди є рівномірним на всіх територіях, тому важливо, щоб політики забезпечували збалансований розвиток і враховували особливості кожного регіону.

Одним із важливих аспектів є зниження рівня безробіття, що є важливою складовою соціальної стабільності в регіонах. Європейські програми, такі як ініціативи по розвитку людського капіталу, професійній підготовці та підтримці підприємництва, мають значний вплив на зменшення безробіття в регіонах, особливо в тих, що постраждали від економічних криз або структурних змін. Оцінка цього параметра дозволяє визначити, наскільки ефективно використовуються європейські кошти для створення нових робочих місць і покращення соціального клімату в регіонах [7].

Підвищення рівня життя населення є ще одним важливим критерієм ефективності регіональної політики. Збільшення доступу до якісної освіти, охорони здоров'я, соціальних послуг та житлових умов є прямим наслідком правильно спрямованих інвестицій та регіональних ініціатив, що відповідають потребам громадян. Програми, спрямовані на соціальну інклюзивність, боротьбу з бідністю та нерівністю, є важливою складовою регіональних стратегій, особливо в постсоціалістичних і менш розвинених регіонах Європи.

Крім того, європейські політики повинні бути орієнтовані на створення умов для підвищення рівня освіти та розвитку культурних ініціатив, що позитивно впливає на соціальний капітал і підвищує якість життя в цілому. Оцінка рівня соціальної стабільності, доступу до основних послуг та зменшення соціальних нерівностей є необхідною для визначення того, наскільки успішно регіональні політики сприяють покращенню добробуту громадян.

Зменшення нерівностей між регіонами є однією з головних цілей регіональної політики ЄС. Використання механізмів фінансування, таких як Європейський фонд регіонального розвитку (EFRR) і Європейський соціальний фонд (ESF), дозволяє забезпечити підтримку найбільш відсталих регіонів, зокрема через проекти інфраструктурного розвитку, підтримку підприємництва, удосконалення навичок робочої сили. Це сприяє зменшенню розриву між багатими і бідними регіонами, а також підтримує рівний доступ до можливостей для розвитку на всіх територіях ЄС.

Оцінка ефективності таких механізмів повинна враховувати, наскільки успішно вони сприяють збільшенню економічних можливостей у менш розвинених регіонах, покращенню соціальних умов і забезпеченню рівних можливостей для всіх громадян. Важливо, щоб ці механізми фінансування були орієнтовані на довгострокові стратегії розвитку, а не лише на вирішення короткострокових проблем.

Іншим важливим критерієм є здатність регіональних органів самостійно розробляти та реалізовувати політики. Цей параметр включає в себе оцінку адміністративної спроможності на місцях, ефективність місцевих органів влади в управлінні проектами, а також рівень залучення громадськості до процесів прийняття рішень. Регулярна оцінка цих аспектів дозволяє визначити, чи є у регіонів достатньо ресурсів для самостійної реалізації стратегій, які підтримують європейські цілі, а також чи відповідають надані кошти і ресурси реальним потребам місцевих громад.

Одним із важливих аспектів є ефективне управління європейськими фондами, що вимагає від регіонів високого рівня прозорості та підзвітності. Здатність органів місцевої влади ефективно управляти проектами та інвестиціями не лише сприяє розвитку території, але й зміцнює довіру громадян до інститутів влади, що є важливою складовою соціальної та соціальної згуртованості.

Для забезпечення ефективності регіональної політики в контексті європейської інтеграції важливо продовжувати підтримку регіонів у їхніх зусиллях щодо досягнення європейських стандартів розвитку. Це включає не лише фінансову допомогу, але й технічну

підтримку, розробку спільних стратегій, а також зміцнення інституційної спроможності місцевих органів влади. Крім того, необхідно створювати сприятливі умови для співпраці між регіонами, зокрема через механізми обміну досвідом та спільні проекти.

Надалі важливо здійснювати моніторинг і оцінку ефективності впроваджених заходів, коригуючи стратегії у відповідь на нові виклики та можливості. Тільки таким чином можна забезпечити сталий розвиток європейських регіонів і досягти високого рівня соціальної та економічної інтеграції на всіх рівнях.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Проведене дослідження свідчить про те, що сучасна регіональна політика в умовах європейської інтеграції постає як складна багаторівнева система, де успіх розвитку територій безпосередньо залежить від синергії наднаціональних стратегій та місцевих ініціатив. Фундаментальними засадами цієї системи є принципи субсидіарності та спільного управління, які забезпечують необхідний баланс між автономією окремих регіонів та загальною координацією з боку інституцій Європейського Союзу. Такий підхід дозволяє ефективно адаптувати глобальні цілі співтовариства до специфічних потреб кожної конкретної території. Головним важелем подолання міжрегіональних диспропорцій залишається політика згуртованості, яка реалізується через структурні та інвестиційні фонди. Використання цих інструментів спрямоване на стимулювання внутрішнього потенціалу регіонів через інвестиції в інновації, сталу інфраструктуру та людський капітал. Особливої ваги сьогодні набувають стратегічні вектори Європейської зеленої угоди та цифрової трансформації, оскільки саме вони визначають конкурентоспроможність територій у довгостроковій перспективі. Водночас успішна реалізація цих пріоритетів вимагає від регіональних органів влади високого рівня адміністративної спроможності та прозорості в управлінні проектами. Ефективність регіональної політики в контексті інтеграційних процесів не може обмежуватися лише показниками економічного зростання. Важливими критеріями успіху виступають соціальна інклюзія, зниження рівня безробіття та підвищення загальної якості життя населення. Для досягнення цих цілей необхідно продовжувати зміцнення інституційної спроможності на місцях та розвивати механізми міжрегіонального співробітництва, що дозволить створити стійку модель розвитку, здатну гнучко реагувати на сучасні глобальні виклики.

Список використаних джерел

1. Давимука С. А., Куйбіда В. С., Федулова Л. І. Тенденції розвитку нової-регіональної політики країн-членів Європейського Союзу. *Регіональна економіка*. 2019. № 1. С. 76-87. URL: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2019-1-9>
2. Жаліло Я. А. Пріоритет «згуртована країна» у вимірах регіональних стратегій. К.: УНЦПД, 2020. 32 с. URL: <http://www.ucipr.org.ua/publicdocs/Regioplatt.pdf>
3. Захарченко В. І. Генеза та основні напрями регіональної політики країн Євросоюзу (в контексті досвіду для України). *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2020. № 1. С. 11-20. URL: <https://doi.org/10.15276/EJ.01.2020.2;> <https://doi.org/10.5281/zenodo.3974862>
4. Козирєва О. В., Тур О. В. Політика вирівнювання соціально-економічного розвитку регіонів в Європейському Союзі. *Бізнес Інформ*. 2016. № 9. С. 34-38.
5. Лукач Н. М. Європейська політика згуртування в XXI ст.: орієнтири та досвід для України. *Політик*. 2021. № 5. С. 107-113. URL: <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2021-5.18/>
6. Снігова О. Ю. Просторовий вимір інклюзивності в умовах становлення «нової» регіональної політики. *Український географічний журнал*. 2020. № 2. С. 38-44. URL: <https://doi.org/10.15407/ugz2020.02.038>
7. Федулова Л. І., Ємельяненко Л. М. Адаптація принципів нової регіональної політики ЄС в стратегічному курсі регіонального розвитку України. *Ефективна економіка*. 2020. № 11. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.11.13>.

References

1. Davymuka, S. A., Kuibida, V. S., & Fedulova, L. I. (2019). Tendentsii rozvytku novoi-rehionalnoi polityky krain-chleniv Yevropeiskoho Soiuzu [Trends in the development of the new regional policy of the European Union member states]. *Rehionalna ekonomika – Regional Economy*, 1, 76-87. URL: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2019-1-9> [in Ukrainian].
2. Zhalilo, Ya. A. (2020). Priorytety «zhurtovana kraina» u vymirakh rehionalnykh stratehii [Priority "Cohesive Country" in the Dimensions of Regional Strategies]. Kyiv: UNCPD. URL: <http://www.ucipr.org.ua/publicdocs/Regioplatt.pdf> [in Ukrainian].
3. Zakharchenko, V. I. (2020). Heneza ta osnovni napriamy rehionalnoi polityky krain Yevrosoiuzu (v konteksti dosvidu dlia Ukrainy) [Genesis and main directions of regional policy of the EU countries (in the context of experience for Ukraine)]. *Ekonomichnyi zhurnal Odeskoho politekhnichnoho universytetu – Economic Journal of Odessa Polytechnic University*, 1, 11-20. URL: <https://doi.org/10.15276/EJ.01.2020.2> [in Ukrainian].
4. Kozryieva, O. V., & Tur, O. V. (2016). Polityka vyryvniuvannia sotsialno-ekonomichnoho rozvytku rehioniv v Yevropeiskomu Soiuzi [The Policy of Leveling the Socio-Economic Development of Regions in the European Union]. *Biznes Inform – Business Inform*, 9, 34-38 [in Ukrainian].
5. Lukach, N. M. (2021). Yevropeiska polityka zhurtuvannia v XXI st.: oriientyry ta dosvid dlia Ukrainy [European Cohesion Policy in the 21st Century: Orientations and Experience for Ukraine]. *Politykus – Politicus*, 5, 107-113. URL: <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2021-5.18/> [in Ukrainian].
6. Snihova, O. Yu. (2020). Prostorovyi vymir inkluzyvnosti v umovakh stanovlennia «novoï» rehionalnoi polityky [Spatial Dimension of Inclusiveness in the Conditions of the "New" Regional Policy Formation]. *Ukrainskyi heohrafichnyi zhurnal – Ukrainian Geographical Journal*, 2, 38-44. URL: <https://doi.org/10.15407/ugz2020.02.038> [in Ukrainian].
7. Fedulova, L. I., & Yemelianenko, L. M. (2020). Adaptatsiia pryntsypiv novoi rehionalnoi polityky YeS v stratehichnomu kursi rehionalnoho rozvytku Ukrainy [Adaptation of the principles of the EU new regional policy in the strategic course of regional development of Ukraine]. *Efektivna ekonomika – Efficient Economy*, 11. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.11.13> [in Ukrainian].